

Vida d'un professor

CÈLIA ATSET

PERE ANTONI PONS

Per a certs escriptors i crítics literaris actuals, el gènere de la novel·la consisteix en un perpetu *encara més difícil*.

Fills orgullosos de la postmodernitat més enrevesada o desimbolta, tots ells veuen la història de la literatura com una evolució imparabile cap endavant, sigui el que sigui el que això vulgui dir.

En general, aquesta concepció evolucionista/progressista de la literatura els porta a crear i a apreciar unes obres sovint inhospitalàries per al lector corrent, unes obres que solen fer gala d'una sofisticació pantanosa o, en el millor dels casos, d'una ostentosa complexitat. La seva voluntat intransigent de modernitat també els porta a considerar que hi ha unes determinades formes literàries –estructures, temes, estils– directa-

ment caduques, que ja no tenen cap raó de ser a l'hora de descriure i expressar el nostre món. Dos dels déus més venerats del panteó postmodern són Pynchon i Foster Wallace, experts a fer malabarismes sobre la línia finíssima que sovint separa el geni del bluf.

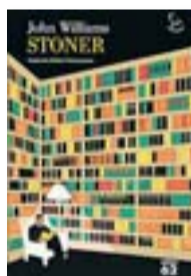
S'estigui o no d'acord amb les tesis i les opinions d'aquests escriptors i crítics, i tant si se'ls considera uns pedants o uns visionaris, com uns venedors de fum o uns partidaris valerosos del risc, és evident que prestar-los atenció és tonificant. Obliga a formular-se unes quantes qüestions substancials: ¿es pot literaturitzar el present amb les estratègies i eines del passat?, ¿és realment lúcida i saludable entendre la literatura com una matèria que evoluciona sempre superant allò que l'ha precedida?, ¿o bé creure això és un error fatídic, perquè escamoteja a la literatura la seva virtut principal,

la de ser acumulativa i no excloent, la de fer-ho tot i sempre compatible?

Semblen dilemes irresolubles, o de solució molt incerta. Fins que un dia et cau a les mans una novel·la com *Stoner*, de John Williams (1922-1994), i tots els dubtes se't resolen en un tres i no-res. Publicada originàriament l'any 1965 –només un any abans de *La subhasta del lot 49*, una de les pedres de toc de l'obra pynchoniana i una de les fites primerenques de la literatura postmoderna–, *Stoner* va ser escrita en els Estats Units del bullici contracultural, de la *conspiranoia* de la Guerra Freda i de l'inici de la Guerra del Vietnam. Amb tot, no s'hi perceben cap de les noves formes i temes de la cultura dels 60. Tot al contrari: sembla escrita seguint les pautes del realisme ple de sensibilitat i de penetració psicològica de, per exemple, un Maupassant. Tanmateix, cinc dècades després d'aparèixer, *Stoner* segueix sent una novel·la extraordinària.

Aclaparadora en la seva exquisida senzillesa, John Williams ens explica la vida de William Stoner: des dels seus orígens modestos com a fill de grangers (1890) fins a la seva jubilació com a professor de literatura a la Universitat de Missouri i la seva mort (1954). No ens trobem –alerta– davant del típic retrat d'un home vulgar i mediocre, com tants n'ha donat la literatura del segle XX. En absolut. L'*Stoner* és una persona normal i corrent, però molt intel·ligent i íntegre, per al qual l'única gran satisfacció és la docència. Virtuós i estoic, va entomant les molèsties de la vida –les tribulacions domèstiques, les rivalitats acadèmiques, les passions glorioses o fútils– amb una conformitat que va aprendre, de petit, en la duresa diària del món rural.

John Williams conta la història de Stoner a través d'un narrador omniscient i en tercera persona. El to, d'una sobrietat elegantíssima, i la prosa, sense escarafalls, gens emfàtica però vivíssima i emocionant, fan que cada escena bategui de veritat humana. A la fi, la vida del professor Stoner xopa el lector amb aquella melangia civilitzada i profunda que deixen al seu pas les coses dignes que no tenen sentit però que ha valgut la pena que existissin. Simplement, memorable. ➡

STONER
JOHN WILLIAMS
TRAD. ALBERT TORRESCASANA
EDICIONS 62/
BAILE DEL SOL
334 PÀG. / 18,50 €

ELS CLÀSSICS

Una mort segura

JORDI NOPCA

“Els costums que abans tenien els conserven també ara: és una raça estalviadora, pacient al treball, tenaç en el que cerca i que conserva el que ha aplegat. Aquests, iguals d'edat i de coratge, et seguiran a la guerra tot seguit que l'Eurus que felicitment t'ha portat (l'Eurus en efecte l'havia portat) s'hagi canviat en Àuster”. En el llibre setè de *Les metamorfosis* d'Ovidi s'hi pot llegir el passatge següent: descontextualitzat, té una actualitat intrigant, per la menció de dos vents, l'Eurus i l'Àuster –que ens remetent fàcilment a la moneda europea i a la proclama constant de l'austeritat–, però també perquè l'arribada del segon vent comporta la guerra.

El llibre d'Ovidi continua amb una segona història fatídica, tampoc allunyada dels batecs actuals més funestos: la seva muller, Procris, interpreta els cants de Cèfal a l'aurora amb una dolça melodia d'amor cap a una nimfa, que porta el mateix nom que l'antiga amant de Cèfal. Alertada, va fins al bosc on s'està el marit per descobrir la infidelitat, però acaba traspasada per la seva javelina. “Defalleix i amb la sang li fugen les poques forces –recorda Cèfal–. I mentre pot mirar em mira, i en mi i sobre la meua boca exhala el seu dissortat esperit; però, per la seva calmada faç, sembla morir segura”. Les confusions es poden pagar a un preu molt alt. ➡

LES METAMORFOSIS
OVIDI
TRADUCCIÓ D'AM. TREPATI A.M. DE SAAVEDRA
FUNDACIÓ BERNAT METGE
130 PÀG. / 9,95 €

L'APARADOR

J.N.

FICCIO

De tot cor
DIVERSOS AUTORS
L'Albí

Tomàs Arias, Jordi Cussà, Pasqual Farràs, Jaume Huch, Sònia Moya, Daniel Peñarroja, Teresa Roig i Jaume Serra Fontelles són una petita representació dels 32 narradors de la Catalunya Central que han col·laborat en aquest llibre amb narracions amb un tema en comú: el cor. Les relacions amoroses poden ser una festa, un infern, un oasi o un laberint. Aquests matisos i d'altres són tractats a *De tot cor* des d'estils molt diversos però amb rigor literari.

POESIA

Assassins de margarides
ANNA GARCIA GARAY
Viena

Abans de guanyar el premi Ferrater, Anna Garcia Garay va ser recompensada amb el XVII Premi de Poesia Joan Llacuna per un llibre dividit en dues meitats: com si desfullés una margarida, Garcia Garay mostra la meitat de *m'estima* i la de *no m'estima*. “L'amor se'ns torna fràgil, / esquerp, / a cada pas”, llegim a *Estralls*, inclòs en la banda menys optimista. (Pre)sentiment diu: “De vegades em pregunto què hi havia abans de tu”.

FICCIO

Ocells de pas i altres proses
SANTIAGO RUSIÑOL
Bromera

Un dels màxims exponents del modernisme ha tornat a les llibreries per partida doble: si Adesara publicava fa uns mesos *Tots els monòlegs*, Bromera publica al juny una antologia molt recomanable de l'autor català, que inclou cinc peces narratives (*El cavall de Peret*, *Gec de bé*, *Ocells de pas*, *El pati blau* i *La nina gorda*), dues obres de teatre (*L'alegria que passa* i *El pati blau*) i quatre articles breus publicats l'any 1912 al *Glossari*.